

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 หน้า 74)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจและบทบาทในการบริหารจัดการภัยพิบัติในลำดับแรกเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะให้ความช่วยเหลือเป็นลำดับถัดไป โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยการท้องถิ่น มีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในท้องถิ่นของตน ถือว่าการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเตรียมความพร้อม และพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันภัย การเผชิญภัยและหลังเกิดภัย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังจากสถานการณ์ภัยยุติ

หน่วยงานสำคัญในการดูแลเรื่องการบริหารจัดการ ความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน คืองานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับเกิดธารณภัย เช่น อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง อัคคีภัย ดินโคลนถล่ม ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข การรักษาความปลอดภัย การป้องกันและระงับอัคคีภัย จัดทำแผนฝึกซ้อมและดำเนินการตามแผน งานเกี่ยวกับวิทยุสื่อสาร การฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ในพื้นที่เทศบาลเมืองลำพูนพบว่ามิสธารณภัยที่เกิดขึ้นดังนี้ อุทกภัย วาตภัย ภัยหนาว อัคคีภัย ภัยการจากคมนาคม และสาธารณภัยที่มักพบอยู่บ่อยครั้งคืออัคคีภัย การเตรียมความพร้อมในการบริหารงานด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในพื้นที่ให้สามารถจัดการภัยพิบัติได้ในเบื้องต้น การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายร่วมกันจึงเป็นเหตุผลสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมมีความเข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการดำเนินการบริหารงานสาธารณภัยแบบเครือข่าย การเรียนรู้ประสบการณ์การบริหารจัดการ เพื่อให้การจัดการภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยบรรลุเป้าหมาย เกิดความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือได้อย่างทันทั่วทั้งพลังอำนาจในการปฏิบัติงานคือการมีเครือข่าย การสร้างพลังให้กับภาคีเครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายจึงเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทุกเครือข่ายต้องร่วมมือกันสร้างเสริมให้เกิดผลดีและความเข้มแข็งในการปฏิบัติร่วมกัน

การเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ขั้นตอนการดำเนินการของเทศบาลทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย พื้นที่เสี่ยงภัย การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การซักซ้อมแผน การขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดกำลังความสามารถของเทศบาล ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาล โดยเทศบาลเมืองลำพูนเป็นหน่วยป้องกันในเขตเมืองจึงวางแผนและทบทวนปรับปรุงทุกปี

เทศบาลเมืองลำพูนมีการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในรูปแบบเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มดำเนินการเมื่อปีงบประมาณ 2555 ในลักษณะการดำเนินงานให้มีการอบรมความรู้แก่ประชาชนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อีกทั้งยังขยายเครือข่ายจากการให้ความรู้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูนรวมไปถึงหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดลำพูน ตลอดจนสถานประกอบร้านค้า โรงงานที่ตั้งทั้งในและนอกจังหวัดลำพูน เพื่อให้เกิดการสร้างกำลังคนเพื่อเพิ่มจำนวนกำลังเสริมของเจ้าหน้าที่ โดยผู้ที่ผ่านการอบรมเกิดความรู้ มีความสามารถระงับเหตุได้ทันทีและยังสามารถขยายเครือข่ายความรู้ไปยังคนอื่นๆ ได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง สามารถเผชิญเหตุได้ด้วยตนเองไม่ให้เกิดเหตุลุกลาม รู้จักเฝ้าระวัง รวมถึงการรู้หน้าที่ว่าตนเองมีหน้าที่อย่างไรในสถานการณ์นั้นๆ โดยเน้นการอบรมให้ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนมีความรู้ความสามารถช่วยเหลือตนเอง และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการร่วมกันในภาครัฐ เอกชน และชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูนทั้ง 17 ชุมชน

การดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีการแบ่งบทบาท หน้าที่ การเข้าถึงเหตุและประชาชนอย่างรวดเร็ว การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การจัดให้มี

การฝึกปฏิบัติบ่อยๆ อย่างน้อยทุกปี จะช่วยเกิดการสร้างความเข้าใจและคุ้นเคย ลดการตื่นตระหนกเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น การฝึกใช้อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ไม่ติดขัด ไม่เกิดสนิม ไม่ชำรุดเมื่อถึงเวลาต้องปฏิบัติจริง โดยการตรวจเช็คอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา การสร้างกลไกการขับเคลื่อนตามความถนัด ความสอดคล้อง การบำรุงรักษา เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็ว โดยการดำเนินงานการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน

การดำเนินงานของเครือข่ายในเขตเทศบาลเมืองลำพูนที่มีผู้เข้าร่วมอย่างต่อเนื่องและให้ความสำคัญต่อการอบรม ทำให้เครือข่ายรับทราบแนวทางวิธีการจัดการการทำงานร่วมกันของกลุ่ม และการสร้างเครือข่ายที่ขยายไปกว้างทั้งในเขตเทศบาล ไปยังหน่วยงานเอกชน นิคมอุตสาหกรรม เนื่องด้วยในจังหวัดลำพูนมีพื้นที่ในส่วนของการทำงานนิคมอุตสาหกรรมร่วมอยู่ด้วย การพัฒนาการสร้างเครือข่ายไม่ได้เฉพาะเจาะจงเพียงให้ส่วนพื้นที่ที่รับผิดชอบและหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น แต่ยังสร้างเครือข่ายของภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ร้านค้า รวมถึงย่านอุตสาหกรรม การขยายพื้นที่ให้การสร้างเครือข่ายอย่างกว้างขวางจึงเป็นเหตุผลการให้เทศบาลเมืองลำพูนได้รับรางวัลพระปกเกล้า

จากการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบเครือข่ายของเทศบาลเมืองลำพูนได้รับรางวัลโครงการรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2558 ด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม การเป็นศูนย์กลางประสานงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดลำพูน จึงเป็นเหตุผลสนใจศึกษาการดำเนินงานเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประสิทธิภาพการจัดการเครือข่าย ศึกษาปัญหาและแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบและข้างเคียงอย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ให้มีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการป้องกันลดผลกระทบจากการเกิดสาธารณภัยที่มีผลต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

1.2 คำถามนำการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การศึกษานี้ ผู้ศึกษามีความสนใจในการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การดำเนินงานแบบเครือข่าย ปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยกำหนดคำถามการวิจัยออกมาได้ดังนี้

1.2.1 งาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีการดำเนินงานแบบเครือข่ายอย่างไร

1.2.2 ประสิทธิภาพการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร

1.2.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีอะไรบ้าง

1.2.4 แนวทางใดที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิผลการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระ

1.3.1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบเครือข่ายของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.3.2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.3.3 เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.3.4 เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.4.1 การเกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีชุมชนเป็นฐานในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.4.2 เกิดการขยายเครือข่ายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปสู่ชุมชนอื่น

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย ด้านเนื้อหา ด้านประชากร ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาการดำเนินงานระดับประสิทธิผลตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเครือข่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยศึกษาประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 12,314 คน โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาจากพื้นที่รับผิดชอบของเขตเทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

1.5.4 ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยศึกษาจากข้อมูลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในช่วงระยะเวลา 5 ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 -2560 และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเดือนมีนาคม 2560 – พฤษภาคม 2560

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จของงานที่เป็นไปตามความมุ่งหวังที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นลง

เครือข่าย หมายถึง ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และประชาชนที่มีการปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามบทบาทหน้าที่ของตนโดยยึดแนวปฏิบัติเดียวกัน

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุขไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ ผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย ความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ

ผู้อำนวยการท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรีเมืองลำพูน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved